

ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ НА ЗАНЯТТЯХ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

У статті йдеться про специфіку вивчення української мови іноземними здобувачами вищої освіти. Акцент зроблено на формуванні у студентів комунікативної компетентності як необхідної складової засвоєння чужорідної мови, на способах організації диференційованого навчання української мови. Розглянуто види мовленнєвої діяльності, як-от: говоріння і письмо, і аудіювання і читання, – що забезпечують повноцінне формування тексту і сприяють виробленню навичок сприйняття іношорідного мовлення, використовуючись співмірно й доцільно.

Ключові слова: комунікативна компетентність, мовна підготовка, диференційоване навчання, усне й писемне мовлення, інтерактивні методи.

В статті рассматривается специфика изучения украинского языка иностранными студентами. Акцент сделан на формировании в обучающихся коммуникативной компетентности как необходимой составляющей освоения чужеродного языка, на способах организации дифференцированного обучения украинскому языку. Рассмотрено разновидности языковой деятельности, такие, как говорение и письмо, аудирование и чтение, – которые обеспечивают полноценное формирование текста и способствуют выработке навыков восприятия инородной речи при использовании их соразмерно и целесообразно.

Ключевые слова: коммуникативная компетентность, языковая подготовка, дифференцированное обучение, устная и письменная речь, интерактивные методы.

The specificity of learning Ukrainian by foreign students has been considered in the article. The forming of the communicative competence for the students as the necessary constituent of mastering a foreign language and the methods of organization of the differential study of Ukrainian have been emphasized. The variety of language activity have been researched, such as speaking and writing, listening and reading, which provide the comprehensive text forming and assist the acquisition of foreign speech perception skills while using those adequately and effectually. Learning and practical application of innovative and interactive teaching methods enables the improvement of traditional forms of work with the foreign students, provides the efficiency upgrading of the teaching process and the level of knowledge of the degree-seeking students. Despite the diversity of the studies due to the modern technology, creating the motivational environment still remains a priority.

Key words: communicative competence, language proficiency, differential study, oral speech and written language, interactive methods.

В умовах ринкової економіки освіта стає продуктом, що просувається в царині освітніх послуг і може стати запитуваним на міжнародному чи європейському рівнях за умови успішної реалізації низки завдань, які ставить сьогодення. Конкурентна спроможність вищої освіти в Україні залежить почасти і від того, який рівень знань отримують іноземні студенти, а від того, настільки вони навчені теоретичні знання переводити в практичну площину, диплом українського вишу матиме необхідну вагу. При цьому належна увага має приділятися не лише фаховим дисциплінам, а й мовній підготовці здобувачів вищої освіти, оскільки, на думку багатьох учених, саме комунікативно-діяльнісний

підхід до навчання забезпечує адаптацію студента в чужому для нього культурно-мовному середовищі. Необхідність підвищення ефективності вивчення української мови іноземними студентами і відповідно з'ясування дієвих форм і методів роботи, що уможливають такий процес, і спонукали нас виконати запропоноване тут дослідження.

Мета мовної підготовки іноземних громадян полягає в забезпеченні їхніх комунікативних потреб у різних сферах спілкування: науковій (для отримання конкурентоспроможної підготовки за обраним фахом), суспільно-політичній і соціально-культурній (для належної адаптації та повноцінного орієнтування в новому соціально-культурному середовищі, особистісного культурного розвитку), побутовій (для задоволення потреб повсякденного життя), а також для виховання гармонійної особистості, що здатна до міжкультурного діалогу. Тож українська мова здатна забезпечити всі ці потреби. Організація навчання іноземних громадян української мови має ґрунтуватись на диференційованому підході, оскільки ми отримуємо студентів із різним рівнем мовної підготовки, із різним ступенем мотивації як до навчання загалом, так і до вивчення української мови зокрема. У Національному фармацевтичному університеті такий підхід реалізовувався впродовж тривалого часу, коли формувались окремі групи зі студентів, які проживають на пострадянському просторі, і групи зі студентів, які приїхали з Марокко, Тунісу, Конго, Єгипту тощо, тобто країн, украй далеких від слов'янського мовного середовища. Такий підхід абсолютно себе виправдовував, оскільки студенти з Узбекистану, Таджикистану чи Казахстану не лише більше мотивовані (дехто з них навіть виявляє бажання з 2 курсу перейти на навчання в групи вітчизняних студентів, і їх не відлякує викладання всіх предметів українською мовою. На жаль, такі випадки поодинокі), а й дехто вивчав російську мову в школі, у когось у родині старше покоління ще не забуло російської, тому їм значо легше увійти в україномовний простір. Відсутність диференційного підходу до формування груп нівелює попередні мовні навички й уповільнює темпи оволодіння українською мовою готових до її засвоєння іноземних студентів.

Це не нова ідея, її обстоюють багато вчених і викладачів вишів, і нам видається слушною позиція, висловлена представниками Національного університету ім. В. Н. Каразіна, на думку яких, один зі способів організації диференційованого навчання української мови іноземних студентів може здійснюватись через розподіл студентів на гомогенні групи на підставі їх окремих мовних особливостей або комплексу цих особливостей (рівень володіння мовою-посередником) з метою навчання за різними програмами [4: 15]. Тут важливо говорити не про спрощення програм для здобувачів вищої освіти із низьким чи й нульовим рівнем знань будь-якої слов'янської мови, що спрощує вивчення української, а про уповільнення темпів вивчення мови через збільшення кількості навчальних аудиторних годин, оптимізацію навчального процесу, використання

комунікативно-діяльнісного підходу тощо. При цьому важливо використати не лише потенціал навчальних занять, а й створити відповідне мовне середовище, у якому студенти-іноземці виробляли б і закріплювали навички усного мовлення і відчували потребу вчити українську мову, бо розуміли, де можливе її практичне застосування.

Як нам видається, першим кроком до впровадження диференційованого підходу повинно стати відповідне формування груп для навчання ще на підготовчому відділенні:

1) групи іноземних студентів, які вивчають українську мову на поглибленому рівні, достатньому для того, щоб надалі удосконалювати її знання завдяки вивченню навчальної дисципліни «Українська мова» (і/або інших мовних дисциплін) та викладанню фахових дисциплін українською.

2) групи здобувачів вищої освіти, для яких навчальні дисципліни будуть викладатися англійською мовою. Українська мова вивчається як навчальна дисципліна.

Диференційований підхід виправдовує себе на початковому етапі вивчення іноземцями української мови, а надалі все залежить від рівня організації навчального простору. Якісні зміни в організації навчального процесу, висока педагогічна майстерність, використання інтерактивних форм навчання та мультимедійних засобів покликані, перш за все, сприяти набуттю студентами-іноземцями комунікативного досвіду, чи комунікативної компетенції. Нам видається виваженим підхід Д. Хаймза, який включає до комунікативної компетенції граматичну, соціолінгвістичну, дискурсивну та стратегічну [3: 34]. Формування кожного з цих чотирьох вимірів передбачає різні форми й рівні навчальної роботи з української мови, але одне, на нашу думку, має залишатись визначальним: співмірність у виробленні в студентів навичок усного мовлення і власне граматичних умінь і знань. Хоча на сьогодні семантичні межі терміна комунікативна компетенція розширені і до визначення реєстру її складників існує багато різних підходів, суть її полягає в оволодінні певною сумою мовних і мовленнєвих знань, в умінні застосовувати їх у різних ситуаціях спілкування, співвідносити із комунікативними завданнями й організувати комунікацію з урахуванням не лише мовних норм української мови, а й з урахуванням соціокультурного середовища, етичних норм та комунікативної доречності ситуації, у якій перебуває носій іншого мовно-культурного досвіду.

Збалансоване поєднання теоретичних знань і практики їх використання як у навчальному процесі, так і поза аудиторією, визначає конкретні форми і методи роботи зі студентами-іноземцями на заняттях з української мови. Тому з чотирьох видів мовленнєвої діяльності: говоріння і письмо, що забезпечують повноцінне формування усного чи письмового тексту, й аудіювання (слухання) і читання, що сприяють виробленню навичок сприйняття чужорідного мовлення, – усі мають

використовуватися співмірно й доцільно. Оскільки студенти-іноземці менше послуговуються писемним мовленням, акцент варто зробити на формах роботи, що вимагають від здобувача вищої освіти максимально уважно слухати текст українською мовою, розуміти його зміст, а відтак відповідати на запитання за прослуханим текстом, що допоможе не лише вникнути в основну змістову лінію, а й розібратися в окремих смислових аспектах прослуханого. Можливо, на перших етапах студенти легше сприйматимуть текст, прочитаний вголос викладачем, оскільки вони звикли до особливостей його вимови, тембру голосу, та й викладач може регулювати темп читання. Але така форма роботи виправдана лише на початковій стадії вивчення української мови, а надалі переходимо до аудіозаписів, за якими важче сприймати текст і розуміти його зміст у деталях. Ще складніше студентам правильно побудувати власне висловлювання на основі почутого, і тоді на допомогу приходять інноваційні технології, що, на думку вчених, передбачають:

1) інтерактивні методи викладання – відмову від авторитарного стилю викладання; орієнтацію на особисті якості студента; розвиток таких форм навчання, як діалог та полілог; розуміння іншомовної комунікації як спонукання партнера до діяльності мовленнєвого та немовленнєвого порядку; розгляд знань як сукупності навичок, що актуалізуються всистемі діяльності студента; розвиток зацікавленості студентів у здобутті знань; оцінювання; самооцінювання;

2) використання технічних засобів навчання (комп'ютерних і мультимедійних, мережі Internet для самоудосконалення, контролю знань, зберігання і використання навчальних матеріалів, планів занять, граматичних довідників, словників різних типів тощо) [2: 120].

Інтерактивне навчання розуміють як таке, що відбувається за умови постійної, активної взаємодії всіх учасників навчального процесу. Це співнавчання, взаємонавчання (колективне, групове, навчання у співпраці), де і учень, і вчитель (у нашому випадку – студент і викладач) є рівноправними суб'єктами навчального процесу, розуміють, що вони роблять, рефлексують із приводу того, що вони знають і вміють [5]. Викладач є організатором навчального процесу, але його зусилля мають бути спрямовані на те, щоб студент став активним учасником взаємодії, а головне – щоб він перебрав на себе відповідальність за результати свого навчання. Досягти цього в аудиторії іноземних студентів непросто; це вимагає від викладача максимальної концентрації зусиль, зацікавленості в результатах вивчення предмета, і цю зацікавленість аудиторія має бачити. При цьому варто бачити зовсім іншу ментальність і не намагатися «підігнати» студента під своє світобачення і світосприйняття, а сприймати його таким, яким він є. Він не стане українцем навіть тоді, коли бездоганно вивчить українську мову, а тому не забуваймо, що він по-іншому дивиться на світ, а наше завдання полягає в тому, щоб в атмосфері

максимальної доброзичливості і водночас вимогливості ми змогли організувати ефективний навчальний процес.

Аудіювання як форма сприйняття і засвоєння українського мовлення стане вагомим підґрунтям для вироблення навичок діалогічного мовлення викладач – студент, студент – студент. Ведення діалогу можливе за умови засвоєння хоча б невеликої кількості лексичного матеріалу, а тому за основу беремо так званий Лексичний мінімум, розроблений викладачами НФаУ до кожного практичного заняття з урахуванням програмового теоретичного матеріалу та розмовної теми, і мовні етикетні формули, підібрані до важливих життєвих ситуацій, що обов'язково виникають у житті людини, яка потрапила в іншомовне середовище. На перших заняттях – це знайомство викладача і студентів та студентів між собою, особливо якщо вони з різних країн і до цього не спілкувались або мало спілкувались між собою. Як стимул до активного ведення діалогу можна запропонувати найбільш успішним студентам поставити декілька запитань викладачеві, але при цьому зарані окреслити коло можливих запитань.

Стимулюють мовленнєву діяльність студентів і рольові ігри. Не варто обмежуватись найпростішим: «У бібліотеці», «Як знайти дорогу?», «У супермаркеті» і т. д., хоча за грамотної організації це також принесе позитивні результати щодо засвоєння усного українського мовлення. Дієвою буде рольова гра, підготовка до якої ведеться заздалегідь: обрано цікаву тему (наприклад, порівняння традицій і звичаїв українських і країни, звідки приїхали студенти); підібрано лексичний матеріал відповідно до запитів студентів, який допоможе їм якнайкраще описати феномени, відсутні в українській культурі; розписано рольові позиції тощо. Успішно проведена гра може стати додатковим стимулом для студентів в оволодінні українською мовою.

Для того щоб іноземний студент заговорив українською мовою, недостатньо, щоб він слухав її і говорив сам. Потрібно розробити комплекс завдань, що передбачають виправлення мовних помилок, і на перших порах це можуть бути письмові вправи, у текстах яких допущені лексичні чи граматичні помилки і які студент має усунути. На наступному етапі це може бути усунення помилок у мовленні свого одногрупника, який відповідає на запитання викладача, а за умови закріплення необхідних навичок, це може бути аудіотекст зі свідомо допущеними помилками, які студентові необхідно зафіксувати, виправити і прокоментувати.

Одним із поширених видів усної мовленнєвої діяльності студентів на заняттях є дискусія. Зазвичай дискусію використовують у групах вітчизняних студентів, оскільки організувати її серед іноземних здобувачів вищої освіти складно, хоча цілком можливо, звичайно, не на початковому етапі вивчення української мови та в групах із високим і навіть достатнім рівнем знань. Розпочати можна з простого обговорення прослуханого тексту чи переглянутого відео. Так, із

метою ознайомлення студентів з Україною та українськими реаліями ми переглядаємо відео з Інтернету «З Україною в серці» та «Сім чудес України», за якими можна організувати бесіду на основі побаченого і власного життєвого досвіду з оперттям на національні традиції та культурні надбання рідної для студента країни. Тему дискусії теж можна обрати на основі відеофільму, але не в аспекті його обговорення, а окресливши певну проблему чи ситуацію, бачення яких може бути різним. У такому разі краще скористатися формами роботи в малих групах чи парах, підійшовши до їхнього формування з урахуванням рівня знань (у групі мають бути студенти з високим рівнем знань і ті, чийх знань недостатньо для самостійного ведення дискусії), комунікабельності, готовності брати на себе відповідальність за інших тощо. Якщо студенти засвоїли правила і навички ведення дискусії, то можна дозволити їм самостійно обрати тему для дискусії і визначитись із групами, які на наступному занятті будуть відстоювати свою позицію, своє бачення дискусійного питання.

За наявності достатнього лексичного запасу, досвіду різних форм усної комунікації доречно звернутись до усних індивідуальних повідомлень чи навіть доповідей, які зазвичай супроводжуються відеопрезентацією, що дає можливість доповідачу системно викладати матеріал, дотримуючись запланованої структури, а слухачам не лише полегшує сприйняття, а й дозволяє фіксувати помилки чи неточності та проаналізувати їх по закінченні доповіді.

Важливим чинником формування комунікативної компетенції є самостійна робота студентів, яка, на думку вчених, сприяє формуванню високої культури розумової праці; формуванню та розвитку прийомів і навичок самостійно навчатися, умінь розумно витратити та розподіляти свій час; виробляє розумові вміння аналізу, синтезу, порівняння, зіставлення тощо; навчає самостійного мислення [1: 6]. Самостійна робота іноземних студентів у НФаУ – це не лише один зі шляхів формування мовленнєвої компетенції, а й можливість поглиблювати рівень знань чи перевірити їх засвоєння шляхом виконання тестів, розміщених на сайті університету. Студенти-іноземці мають широкі можливості доступу до цих матеріалів, виконуючи їх удома, а якщо немає необхідного спорядження, у комп'ютерному класі кафедри українознавства та латинської мови. Викладачеві така форма роботи дозволяє проконтролювати засвоєння необхідного матеріалу студентами, які з тих чи тих причин пропустили навчальні заняття.

Отже, вивчення і застосування на практиці інноваційних та інтерактивних методів навчання уможливорює удосконалення традиційних форм роботи з іноземними студентами, підвищення ефективності навчального процесу і рівня знань здобувачів вищої освіти. Попри урізноманітнення занять завдяки сучасним технологіям, пріоритетним завданням, як на нашу думку, усе ж залишається створення мотиваційного середовища, коли іноземний студент знатиме, навіщо він вивчає українську мову, як, коли і де він зможе використати набуті знання. Ми

повинні закласти у свідомість представників інших держав, що українська мова, культура, історія самобутні, цікаві і варті того, щоб їх вивчали й знали.

ЛІТЕРАТУРА

1. **Амосова Л. В.** Використання інформаційних технологій у навчанні іноземних мов у вищій школі // Сучасні засоби навчання іноземних мов у вищих навчальних закладах. Харків: НУ «ЮАУ ім. Ярослава Мудрого», 2013. С. 3 – 7.
2. **Вовк І. Р.,** Федак С. А. Інноваційні методи навчання англійської мови у вищій школі як засіб підвищення мовної компетенції // Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. Психолого-педагогічні науки. 2011. № 10. С. 118 – 120.
3. **Палка О.** Види вправ для формування комунікативної компетенції студентів-іноземців у процесі вивчення української мови // Теорія і практика викладання української мови як іноземної: [збірник наукових праць]. 2006. Вип. 1. С. 34 – 38.
4. **Чистякова А.,** Селіверстова Л., Лагута Т. Диференційована організація навчання іноземців української мови // Теорія і практика викладання української мови як іноземної: [збірник наукових праць]. 2006. Вип. 1. С. 13 – 21.
5. **Інтерактивне** навчання [Електронний ресурс]. URL: <https://uk.wikipedia.org>.

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**ГУМАНІТАРНА СКЛАДОВА
У СВІТЛІ
СУЧАСНИХ ОСВІТНІХ ПАРАДИГМ**

Матеріали
II Всеукраїнської науково-практичної конференції
з міжнародною участю

19–20 квітня 2018 року

Харків
Видавництво НФаУ
2018

УДК 811.111:811.161.2:811.124:378

Г 94

Інформація про реєстрацію конференції:

Посвідчення № 605 від 11 жовтня 2017 року, видане Державною науковою установою «Український інститут науково-технічної експертизи та інформації».

Гуманітарна складова у світлі сучасних освітніх парадигм :
Г 94 [матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю] (м. Харків, 19–20 квітня 2018 року). Харків : Видавництво НФаУ, 2018. 276 с.

Відповідальна за випуск Є. І. Світлична

Стиль та орфографія авторів збережені.

За зміст матеріалів несуть відповідальність автори.

Наукове видання

ГУМАНІТАРНА СКЛАДОВА У СВІТЛІ СУЧАСНИХ ОСВІТНІХ ПАРАДИГМ

Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції
з міжнародною участю

19–20 квітня 2018 року

Підписано до друку 10.04.2018 р. Формат 60x84/16.

Папір офсетний. Гарнітура Times ET.

Ум. друк. арк. 16,04. Наклад 100 пр. Зам. № 0410/1-18.

Національний фармацевтичний університет.

вул. Пушкінська, 53, м. Харків, 61002

Свідоцтво серії ДК № 3420 від 11.03.2009 р.

Надруковано з готового оригінал-макету у друкарні ФОП В. В. Петров
Єдиний державний реєстр юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців.

Запис № 2480000000106167 від 08.01.2009 р.

61144, м. Харків, вул. Гв. Широнінців, 79в, к. 137, тел. (057) 78-17-137.

e-mail:bookfabrik@mail.ua

ЗМІСТ

ДОПОВІДІ УЧАСНИКІВ КОНФЕРЕНЦІЇ

Аветісова І. С. ІГРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ В НАВЧАННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ СТУДЕНТІВ МЕДИЧНОГО ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ	4
Берестова А. А., Багрянцева Г. Ю. ПРЕЦЕДЕНТНІ ФЕНОМЕНИ З РЕЛІГІЙНИМ КОМПОНЕНТОМ, ПРЕДСТАВЛЕНІ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХУДОЖНІЙ ПРОЗІ	9
Бєляєва О. М., Синиця В. Г., Цісик А. З. РЕАЛІЗАЦІЯ ЛІНГВОДИДАКТИЧНИХ І ЛІНГВОПРОФЕСІЙНИХ ПРИНЦИПІВ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ ЛАТИНСЬКОЇ МОВИ	15
Візір В. А., Деміденко О. В., Садошов А. С., Приходько І. Б. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ	21
Волох Т. Ю. МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ПЛАТФОРМИ <i>LEARNING APPS</i> ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ЛЕКСИЧНИХ І ГРАМАТИЧНИХ УМІНЬ І НАВИЧОК ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ІНОЗЕМЦЬМИ	25
Грищенко О. В. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОЇ МОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ ПРИ ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІНИ «УКРАЇНСЬКА МОВА (за професійним спрямуванням)» У ПЕРЕМІЩЕНОМУ МЕДИЧНОМУ ВНЗ УКРАЇНИ	29
Древняк Л. Я., Мисько О. П. ПЕРСПЕКТИВИ ТА ПРОБЛЕМИ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ	33
Зеленська О. П. ЗНАЧЕННЯ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ МОВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ МАЙБУТНІХ МАГІСТРІВ НЕМОВНОГО ВНЗ В ІНШОМОВНОМУ ДІЛОВОМУ СПІЛКУВАННІ	37
Копіца Є. П. ТЕРМІНОЛОГІЧНА ФУНКЦІЯ ТЕРМІНА У ПРОФЕСІЙНОМУ СЕРЕДОВИЩІ	44

Корнейко І. В. МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ: МОВНА КОМПЕТЕНЦІЯ ВИКЛАДАЧІВ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН	49
Корольова О. В. МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ НАУКОВОГО СТИЛЮ МОВЛЕННЯ СТУДЕНТАМ-ІНОЗЕМЦЯМ: СУЧАСНИЙ ПІДХІД ДО ВИВЧЕННЯ ТЕРМІНОЛОГІЇ	53
Лазуренко О. О. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ: ДОСВІД ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИМ СТУДЕНТАМ АНГЛОМОВНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ У ВИЩОМУ МЕДИЧНОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ	57
Лазуренко О. О., Тертична Н. А. РОЗВИТОК КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ У ВИЩІЙ МЕДИЧНІЙ ШКОЛІ	62
Лисенко Н. О. МОЖЛИВОСТІ ПЛАТФОРМИ <i>MOODLE</i> ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ТЕСТОВОГО КОНТРОЛЮ ПРИ ВИКЛАДАННІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ	68
Литвиненко Н. П. МОВНЕ ВИРАЖЕННЯ КОМУНІКАТИВНИХ СТРАТЕГІЙ І ТАКТИК У ФАХОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ЛІКАРЯ	72
Литвиненко О. О. ДО ПИТАННЯ ПРО ФОРМУВАННЯ ГРАМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ НА ПОЧАТКОВОМУ ЕТАПІ ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ	76
Малютина О. К. «ВЫБОРГСКОЕ ВОЗВАНІЕ»: РЕАКЦІЯ ПРАВИТЕЛЬСТВА И ПАРТИИ КАДЕТОВ	80
Нос Н. М. АКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ НА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТТЯХ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ	86
Пац Л. І. ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ НА ЗАНЯТТЯХ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ	89
Перцева В. А. СТРАТЕГІЯ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З МОВНИХ ДИСЦИПЛІН КУРСАНТІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ	95
Постолова І. В., Томарєва Н. О. ВИКЛАДАННЯ ЛАТИНСЬКОЇ МОВИ У ГРУПАХ	

АНГЛОМОВНИХ СТУДЕНТІВ (медико-фармацевтичний профіль)	98
Пчелінцева О. Е.	
АСПЕКТУАЛЬНІ ВЛАСТИВОСТІ УКРАЇНСЬКОГО ВІДДІЄСЛІВНОГО ІМЕННИКА ЗІ ЗНАЧЕННЯМ ДІЇ	103
Савчук Г. О., Ящук О. Д.	
ТРУДНОЩІ У ВИКЛАДАННІ ЛАТИНСЬКОЇ МОВИ В АНГЛОМОВНИХ ГРУПАХ СТУДЕНТІВ-ІНОЗЕМЦІВ	115
Сажина Т. Н.	
КОНТРОЛЬ УСПЕШНОСТІ ОБУЧЕННЯ ІНОСТРАННИХ СТУДЕНТОВ В УСЛОВИЯХ ІНТЕНСИВНОГО КУРСА	118
Світлична Є. І., Савіна В. В.	
ПРИКМЕТНИКИ ТА ДІЄПРИКМЕТНИКИ В LATININDEX, EUROPEAN PHARMASOROEIA (9 TH EDITION)	122
Семейкина Н. Н.	
О НЕКОТОРЫХ ИННОВАЦИОННЫХ ПОДХОДАХ К ПРЕПОДАВАНИЮ ИСТОРИИ ЛИТЕРАТУРЫ ЗА РУБЕЖОМ	129
Сергієнко Т. В.	
ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК ФАХОВОЇ МЕДИЧНОЇ КОМУНІКАЦІЇ В ПАРАДИГМІ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ	136
Ситковська М. І.	
СИНДРОМ «ЕМОЦІЙНОГО ВИГОРЯННЯ» СЕРЕД СЛУХАЧІВ ПІДГОТОВЧИХ ВІДДІЛЕНЬ: ПРИЧИНИ ВИНИКНЕННЯ ТА ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ	143
Солодова Л. Е.	
ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ У СТУДЕНТІВ ПІДГОТОВЧОГО ФАКУЛЬТЕТУ	148
Филиппенко Р. И.	
ХАРЬКОВСКАЯ ШКОЛА ИСТОРИИ ИСКУССТВА: «МЕДАЛЬНЫЕ СОЧИНЕНИЯ» СТУДЕНТОВ УНИВЕРСИТЕТА	152
Фоміна Л. В., Кулікова І. І.	
ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ РОБОТИ В ГРУПАХ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ КУРСУ «УКРАЇНСЬКА МОВА»	159
Фоміна Л. В., Скорбач Т. В.	
МОВНА ОСВІТА У НЕФІЛОЛОГІЧНОМУ ВУЗІ	162
Харитоновна Н. В.	
ДЕЯКІ АСПЕКТИ ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ (на прикладі пісенного матеріалу)	165
Чикайло І. В.	
ПЕДАГОГІЧНИЙ АСПЕКТ АДАПТАЦІЇ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ	169

Чорноус Н. А. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ АСПЕКТ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ СПЕЦІАЛІСТІВ МЕДИЧНОЇ СПРАВИ В ОСВІТНІХ ЗАКЛАДАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ТА США	175
Чхеайло І. І. ГУМАНІТАРНА «НОВА ОСВІТА» – ГРАМОТНІСТЬ ДЛЯ МАЙБУТНЬОГО	182
Шундель Т. А. РАЗВИТИЕ КОММУНИКАТИВНОЙ КОМПЕТЕНЦИИ СТУДЕНТОВ-МЕДИКОВ С ЦЕЛЮ ФОРМИРОВАНИЯ КОМПЕТЕНТНОГО СПЕЦИАЛИСТА	185
Яріш О. М. ПСИХОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ	189

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ
УЧАСНИКІВ КОНФЕРЕНЦІЇ

Ahibalova T.M., Alpatova O. V. FROM COMMUNICATIVE EXPERIENCE TO SKILLS: THE USE OF THE CASE STUDY APPROACH	194
Александрова К. В., Крісанова Н. В., Рудько Н. П. ДИСТАНЦІЙНІ ФОРМИ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ ЗАОЧНОГО ВІДДІЛЕННЯ ФАРМАЦЕВТИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ З МЕТОЮ ЯКІСНОГО ВИВЧЕННЯ БІОЛОГІЧНОЇ ХІМІЇ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ	195
Алексишина Е. М. О РАБОТЕ НАД ТЕКСТОМ ПО СПЕЦИАЛЬНОСТИ НА ПРОДВИНУТОМ ЭТАПЕ	196
Альохіна Н. В., Антоненко О. В. ДОСЛІДЖЕННЯ ПІЗНАВАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ СТУДЕНТІВ	198
Базарова В. І. РОЛЬ ДЕОНТОЛОГІЇ У ВИХОВАННІ ТА РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО ФАРМАЦЕВТА	200
Garnyk L. P., Snihurova I. I. INTERCULTURAL DIALOGUE WITHIN CONTEMPORARY HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTION AS KEY ELEMENT OF INVESTMENT INTO ITS FUTURE DEVELOPMENT	202

Герман Л. В., Александрович Т. В. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ-АГРАРІЇВ ПРИ ВИВЧЕННІ КУРСУ ЛАТИНСЬКОЇ МОВИ	205
Гришко О. П. ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ МОДЕЛЮВАННЯ ТА АНАЛІЗУ СИТУАЦІЇ У ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІНИ «УКРАЇНСЬКА МОВА (за професійним спрямуванням)» У ВИЩОМУ МЕДИЧНОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ	207
Gureyev O. A. THE ESSENTIAL MOTIVES FOR THE ENGLISH LANGUAGE TRAINING FOR CADETS OF MILITARY UNIVERSITIES	208
Дрожик Л. В. КЕЙС-МЕТОД У ПІДГОТОВЦІ МАГІСТРІВ ФАРМАЦЕВТИЧНИХ ТА МЕДИЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ	209
Дядюра Г. М., Кухарєва-Рожко В. І., Сидоренко Л. М. СИСТЕМА ВПРАВ ІЗ ФАХОВОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ НА ЗАНЯТТЯХ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В ТЕХНІЧНИХ ВИЩАХ	211
Зана Л. Ю. КЛАСИЧНА ЛАТИНА ДЛЯ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ	214
Кайдалова Л. Г. ПСИХОЛОГІЧНІ ТА ПЕДАГОГІЧНІ ДИСЦИПЛІНИ В ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я	215
Кандиба О. Ю. ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В УМОВАХ МУЛЬТИЛІНГВІЗМУ ТА МУЛЬТИКУЛЬТУРНОСТІ В ЕПОХУ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ	217
Колісник Ю. С., Тихонова О. А. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ	219
Куценко О. М. ХАРАКТЕРИСТИКА КРИТЕРІЇВ СФОРМОВАНOSTI ТОЛЕРАНТНОЇ ВЗАЄМОДІЇ МАЙБУТНІХ МАГІСТРІВ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ	222
Лебєдь Ю. Ф. РОЛЬ МОТИВАЦІЇ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ЛАТИНСЬКОЇ МОВИ У МЕДИЧНОМУ ВУЗІ	225

Лисак Н. О., Петренко Н. В. ВИКЛАДАННЯ «ЕТИКИ БІЗНЕСУ» В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО ПРОФІЛЮ	227
Лукаш Ю. М. СТРУКТУРА ПРОФЕСІЙНО-КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ	228
Мельничук О. М., Сілевич Л. І. НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА «УКРАЇНСЬКА МОВА (за професійним спрямуванням)» ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ МОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФІЗИЧНИХ ТЕРАПЕВТІВ, ЕРГОТЕРАПЕВТІВ	232
Навчук Г. В. РОЛЬ ВИКЛАДАЧА ВИШУ У ФОРМУВАННІ НАЦІОНАЛЬНОЇ САМОСВІДОМОСТІ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ ЯК МАЙБУТНЬОЇ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ЕЛІТИ	233
Нарижний Ю. А. КАК СДЕЛАТЬ ФИЛОСОФСКИЕ ПОНЯТИЯ «ЗРИМЫМИ»	235
Науменко Н. В. ВИКОРИСТАННЯ АКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ В ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАГІСТРІВ ОСВІТНИХ, ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК	237
Перекрест М. І. ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ЛАТИНСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ АНГЛОМОВНИХ СТУДЕНТІВ-ІНОЗЕМЦІВ У ВИЩИХ МЕДИЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ	239
Petrov V. STRATEGIA ANALIZOWANIA ZDARZENIA EDUKACYJNEGO W SZKOLNICTWIE WYŻSZYM	241
Пивоваров В. М. ЛІНГВІСТИЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ У ГУМАНІСТИЧНІЙ ОСВІТІ	243
Ракшанова Г. Ф. СЕМАНТИКА ДЕРИВАЦІЙНИХ ЗАСОБІВ СУЧАСНОГО НАУКОВО-ТЕХНІЧНОГО ТЕРМІНА	245
Сабатовська І. С., Пляка Л. В. ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ МОДЕЛЮВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ	247
Сілевич Л. І., Мельничук О. М. ТЕРМІНОЛОГІЯ У ПРОФЕСІЙНОМУ СПІЛКУВАННІ (із досвіду викладання кафедри мовознавства ІФНМУ)	249

Соляник К. Є.	
ПРАВОВА ОСВІТА: СУЧАСНИЙ ВИМІР	251
Тимченко А. О., Бабак Г. О.	
МОРАЛЬНО-ЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ІНОЗЕМНИМ СТУДЕНТАМ	253
Тишковець М. П., Зевако В. І.	
ВИВЧЕННЯ ПАРОНІМІВ НА ЗАНЯТТЯХ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ (за професійним спрямуванням) У МЕДИЧНОМУ ВНЗ	255
Толкачева Н. Д.	
ОСОБЕННОСТИ ЭПОНИМНЫХ ТЕРМИНОВ В МЕДИЦИНСКОЙ ТЕРМИНОЛОГИИ	257
Уварова О. О., Сікорська О. О.	
ІСТОРИЧНІ ДИСЦИПЛІНИ: ВІД ЗНАНЬ ДО РЕФЛЕКСІЇ	259
Фель О. Л.	
МЕТОДИ ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ ЛАТИНСЬКОЇ МОВИ У ФАРМАЦЕВТИЧНОМУ ВУЗІ	260
Фесенко В. Ю., Шварп Н. В.	
ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРАНТІВ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ «ПЕДАГОГІКА ВИЩОЇ ШКОЛИ» ЗАСОБАМИ ІКТ	262
Чорна В. Л.	
ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНОГО АНГЛОМОВНОГО РЕТРОДЕТЕКТИВУ В САМОСТІЙНІЙ РОБОТІ СТУДЕНТІВ ПРИ ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	263
Чорний І. В., Дедурін Г. Г.	
ОРГАНІЗАЦІЯ КОНТРОЛЮ РІВНЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ НА ЗАНЯТТЯХ З ІСТОРІЇ ТА КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ	265
Шаповалова В. С.	
ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ СПРЯМОВАНOSTІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ГАЛУЗІ	266
Шутак Л. Б.	
ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МОВНОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ МАЙБУТНЬОГО ЛІКАРЯ: КОМПЕТЕНТІСНО- МЕТОДОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД	268